

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขต

เทศบาลตำบลพนมสารคาม อำเภอนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

The Political Participation of People in the Panomsarakram
Municipal, Panomsarakram District, Chachoengsao Province

ธีรเดช อรุณนพรัตน์¹ และ วัลลภ รัชนีตรานนท์²

Teeradej Arunnopparat and Wanlop Rathachatraron

¹ นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² รองศาสตราจารย์ อาจารย์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพนมสารคาม อำเภอนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพนมสารคาม อำเภอนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพนมสารคาม อำเภอนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 378 คน โดยใช้แบบสอบถามการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทาง ค่าันัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพนมสารคาม อำเภอนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา มีการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับต่ำ จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมทางการเมือง, ประชาชน, เทศบาลตำบลพนมสารคาม

Abstract

The objectives of this research were to study the level of the political participation of people in the Panomsarakram municipal, Panomsarakram district, Chachoengsao province and to determine factors affected their the political participation.

The samples composed of 378 people in the Panomsarakram municipal, Panomsarakram district, Chachoengsao. The data were collected by using questionnaires and analyzed by using the packaging computer program. Statistical tools employed in data analysis and presented through percentage, mean, standard deviation, t-test and One-way ANOVA. The level of significance for statistical testing was 0.05

The research findings are as follow. The level of the political participation of people in the Panomsarakram municipal, Panomsarakram district, Chachoengsao was low. According to the hypothesis testing, gender, age, occupation and income per month caused any difference in the political participation. The level of significance for statistical testing was 0.05 However, level of education did not caused difference in the political participation. The level of significance for statistical testing was 0.05

Keywords: Political Participation, People, Panomsarakram municipal

บทนำ

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากกว่า 85 ปี มีการเกิดปฏิวัติรัฐประหาร บ่อยครั้ง ซึ่งนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญถึง 20 ฉบับ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ทุกระดับ เพราะการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นจะทำให้เกิดการเรียนรู้ทางการเมือง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ทำให้เกิดการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายที่ชัดเจน นำมาสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง และสอดคล้องกับความต้องการอย่างแท้จริง โดยปกติแล้วการมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่ต้องการเข้ามามีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายหรือการดำเนินการของหน่วยงานราชการ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างประชาธิปไตยให้ หากการมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มมากขึ้นก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้นำหรือนักการเมือง อันจะส่งผลให้ทำให้ผู้มีอำนาจหรือนักการเมืองมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันผู้มีอำนาจหรือนักการเมืองที่จะกำหนดนโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้อง การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นการแสดงถึงความต้องการหรือความปรารถนาของประชาชนที่ต้องการได้รับการตอบสนอง

ในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลพนมสารคาม อำเภอนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ปัญหาส่วนใหญ่นั้นเกิดจากประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของตนตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ การกระจายข่าวสารของภาครัฐไม่ทั่วถึง จึงส่งผลให้ประชาชนเพิกเฉย ไม่กระตือรือร้น ในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้ในส่วนของภาครัฐเองก็ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเท่าที่ควร การให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพนมสารคาม อำเภอนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยเลือกทำการวิจัยกับกลุ่มประชากรที่เป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป เนื่องจากเป็นกลุ่มประชากรสามารถไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้ นอกจากนี้เทศบาลตำบลพนมสารคาม มีความผสมผสานกันระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท มีความหลากหลายของอาชีพทั้งเกษตรกร นักธุรกิจ ข้าราชการ และนักการเมือง ซึ่งเป็นหนึ่งในตัวแปรอิสระที่ผู้วิจัยสนใจ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความเหมาะสมที่จะทำการวิจัยกับกลุ่มประชากรดังกล่าว โดยจะศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องกับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย ให้ความกระจ่างอย่างยั่งยืนยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพนมสารคาม อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพนมสารคาม อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพนมสารคาม อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 6,686 คน ในช่วงเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2560 ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้หลักการคำนวณของ Wanlop (วัลลภ รัฐฉัตรานนท์, 2556: 146) ได้จำนวนตัวอย่างเท่ากับ 378 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนแรก เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ส่วนที่สอง เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพนมสารคาม อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยแบ่งเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ใช้อธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้อธิบายระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพนมสารคาม อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ใช้การทดสอบค่าที (t-test) ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ Fisher's Least Significance Difference : LSD) คำนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

1. เพศ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 55.3 และเป็นเพศชาย จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 44.7

2. อายุ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีอายุ 46-55 ปี จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 40.7 รองลงมา คือ อายุ 26-35 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 20.9 อายุ 56 ปีขึ้นไป จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 15.1 อายุ 36-45 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 และมีอายุ 18-25 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5

3. ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 41.3 รองลงมา คือ มัธยมศึกษา จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 29.6 อนุปริญญา จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ

13.2 ประถมศึกษา จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 และน้อยที่สุด คือ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8

4. อาชีพ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 45.8 รองลงมา คือ พนักงานเอกชน/รับจ้างทั่วไป จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 เกษตรกร จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.7 และเป็นข้าราชการ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 รายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2 และน้อยที่สุดมีรายได้ต่อเดือน 30,001 บาทขึ้นไป จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8

6. การมีส่วนร่วมทางการเมือง แสดงให้เห็นว่า แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพนมสารคาม อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.82

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

แสดงให้เห็นว่า เพศ มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้อาจเนื่องจากค่านิยมของสังคมไทยที่มองว่าการเมืองเป็นเรื่องของเพศชายมากกว่าเพศหญิง การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การติดตามข่าวสารทางการเมือง การเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง การลงสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง รวมไปถึงการดำรงตำแหน่งทางการเมือง ส่วนใหญ่ก็ยังคงเป็นเพศชายที่เข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เพศมีผลทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาจารย์ รติวงศ์ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงาน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) และสายพิน ประพฤติกิจ (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลจอมประทัด อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี”

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

แสดงให้เห็นว่า อายุ มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้ที่มีอายุมากกว่าให้ความสนใจการเมืองมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ผู้ที่มีอายุมากกว่าส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มีฐานะมั่นคงในหน้าที่การงานและ เป็นบุคคลที่ผู้อื่นให้ยอมรับนับถือ รวมไปถึงประสบการณ์ที่มากขึ้นทำให้ได้เข้าไปมีโอกาสมิ่วข้องทางการเมืองมากกว่า ในขณะที่ผู้ที่มีอายุ 36-45 ปี เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยที่สุดนั้น อาจเนื่องจากเป็นกลุ่มที่ยังคงมีภาระทางครอบครัว ด้วยเหตุนี้จึงทำให้อายุมีผลทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญพิมล วิภาคทรัพย์ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร” และสายพิน ประพฤติกิจ (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลจอมประทัด อำเภอดงหลวง จังหวัดราชบุรี”

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

แสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้ อาจเนื่องจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับประชาชนว่ามีความสำคัญอย่างไรในการพัฒนาท้องถิ่นของตนให้ดีขึ้น จึงทำให้ประชาชนที่มีการศึกษาไม่ว่าจะในระดับใดเล็งเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ระดับการศึกษามีผลทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทิวา คงแจ่ม (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองสุพรรณบุรี” และชนิษฐา ไพโรจน์พัฒนกุล (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรสำนักงานสรรพากรพื้นที่พระนครศรีอยุธยา 1”

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

แสดงให้เห็นว่า อาชีพ มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้อาจเนื่องจากการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของแต่ละอาชีพไม่เท่ากัน ลักษณะของการทำงานที่ต่างกันก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งในการเข้าถึงข้อมูล เช่น ข้าราชการ มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองโดยอาชีพ จึงมีความสนใจต่อเหตุการณ์บ้านเมืองและความเป็นไปของการเมืองอยู่เสมอ เกษตรกร เป็นฐานเสียงสำคัญของนักการเมืองท้องถิ่น จึงอาจกล่าวได้ว่ามีระดับความสัมพันธ์ที่ความใกล้ชิดกับนักการเมืองท้องถิ่น สำหรับผู้ที่ทำธุรกิจส่วนตัว รวมไปถึงพนักงานเอกชน/รับจ้างทั่วไป อาจจะไม่ค่อยมีเวลาติดตามข่าวสารทางการเมือง เพราะค่านึงถึงเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวมากกว่าสนใจเรื่องการเมือง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้อาชีพมีผลทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายพิน ประพฤติกิจ (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลจอมประทัด อำเภอดุสิต จังหวัดราชบุรี”

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

แสดงให้เห็นว่า รายได้ต่อเดือน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้ที่มีรายได้มากกว่ามีความพร้อมที่เข้าไปทำกิจกรรมทางการเมืองมากกว่า เพราะมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย ไม่ต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน สำหรับผู้ที่มีรายได้น้อยนั้นอาจคำนึงถึงความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัวมากกว่าสนใจเรื่องการเมือง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้รายได้ต่อเดือนมีผลทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา ไพโรจน์พัฒนกุล (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรสำนักงานสรรพากรพื้นที่พระนครศรีอยุธยา 1” และเนตรชนก ตระกูลมาลี (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลสระยายโสม อำเภอบัวทอง จังหวัดสุพรรณบุรี”

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้เกี่ยวกับปกครองระบอบประชาธิปไตย สิทธิทางการเมือง เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองให้กับประชาชนเพิ่มมากขึ้น จะส่งผลให้ประชาชนเล็งเห็นถึงความสำคัญที่เกิดจากการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่สูงขึ้น เพราะจากผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ

2. ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองให้มากขึ้น เพื่อให้การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง อภิปรายปัญหาทางการเมืองเกิดประโยชน์สูงสุด ไม่เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่สนทนา นอกจากนี้ควรมีช่องทางในการที่ประชาชนจะเสนอแนะความคิดเห็นต่าง ๆ ต่อหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่เกิดความร่วมมือระหว่างกัน เป็นการเพิ่มโอกาสให้ประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอีกด้วย

3. ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องของพรรคการเมือง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การเข้าร่วมประชุมพรรคการเมือง รวมถึงการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับพรรคการเมือง เนื่องจากโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมืองโดยตรงประชาชนยังมีความรู้สึกละเลยนี้ยังเป็นเรื่องที่ห่างไกลกับตนเอง การเข้าร่วมเป็นตัวแทนพรรคการเมืองทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปได้ยาก

ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางสำหรับผู้สนใจที่จะทำการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องนอกจากที่ได้ศึกษาแล้วว่า มีปัจจัยอะไรบ้างที่เห็นว่า มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชน ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง และทัศนคติทางการเมือง เป็นต้น อันจะเป็นการศึกษาในทางกว้าง และลึกยิ่งขึ้น และนำข้อมูลที่ได้มาประกอบกัน เพื่อปรับปรุง และเป็นแนวทางในการเสริมสร้าง และพัฒนาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

2. การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติมจากการใช้แบบสอบถาม เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และควรเพิ่มระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลให้มากขึ้น เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุมและมีความแม่นยำมากยิ่งขึ้น

3. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพนมสารคาม อำเภอพนมสารคาม เท่านั้น ไม่สามารถอธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั้งหมดได้ ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาประชาชนในเขตพื้นที่อื่นของประเทศ เพื่อเปรียบเทียบว่ามีการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับใด และมีความแตกต่างกันอย่างไร เพื่อสามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้บูรณาการรูปแบบ และเพิ่มการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชนิษฐา ไพโรจน์พัฒนกุล. (2558). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของของบุคลากร
สำนักงานสรรพากรพื้นที่พระนครศรีอยุธยา 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์), สาขารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เนตรชนก ตระกูลมาลี. (2558). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขต
เทศบาลตำบลสระยายโสม อำเภ่อู้อทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์), สาขารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เพ็ญพิมล วิชาคทรัพย์. (2551). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขต
ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(รัฐศาสตร์), สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รุ่งทิพา คงแจ่ม, ร.ต.ท. (2557). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจ
สถานีตำรวจภูธรเมืองสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(รัฐศาสตร์), สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2556). วิธีและเทคนิคในการวิจัยทางรัฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร: เสมาธรรม.
- สายพิน ประพฤติกิจ. (2554). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลจอมประทัด อำเภอดำรงวิทยารบรู. การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์), สาขารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อาจารย์ รติวงศ์. (2552). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงาน บริษัท การบินไทย
จำกัด (มหาชน). การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(รัฐศาสตร์), สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Mibrath, L.W. (1965). Political Participation. Chacago: Rama McNally
and Co.
- Milbrath, L. W. and M. L. Goel. (1977). Political Participation: Why and
How People Get Involved in Politics. Chicago : Rand McNally.